

1. møde.

Tirsdag den 1. oktober 1963 kl. 12.

Aldersformanden (Ole Bjørn Kraft): I overensstemmelse med Danmarks riges grundlovs § 36 er folketinget i dag, den første tirsdag i oktober, kl. 12 trådt sammen for at påbegynde et nyt folketingsårs arbejde. Jeg byder medlemmerne velkommen.

Mon det ikke er gået folketingets medlemmer, som det er gået mig, at åbningen af et nyt folketingsår fylder sindet med taknemlighed over, at det er blevet vor lod at leve og virke i et frit land, i et demokrati med frie valg og med ret til selv at vælge sit styre? Men heraf følger, at vi har medansvaret for frihedens og for demokratiets vilkår i verden. Den måde, hvorpå vi i dette folkevalgte ting forvalter vort demokrati, vil øve indflydelse på demokratiets fremtid og muligheder i de lande, der lever under et styre, som folket selv ikke har valgt, og som det ikke ønsker. Vi har ansvaret for os selv, men vi har også ansvar for mere end os selv. Jeg føler mig overbevist om, at folketingets medlemmer ønsker, at dette altid må præge vort arbejde, og at det er i denne ånd, vi i dag begynder et nyt folketingsår.

Som det medlem, der længst har haft sæde i tinget, påhviler det ifølge forretnings-

ordenen mig at lede valget af tingets præsidium.

Der er til dette valg gjort indstilling fra følgende grupper: socialdemokratiet med 76 medlemmer, hvis mandater er godkendt af tinget, venstre med 39 medlemmer, det konservative folkeparti med 31 medlemmer, hvis mandater er godkendt, det radikale venstre med 11 medlemmer og socialistisk folkeparti med 11 medlemmer.

I henhold til gruppernes indstilling er valgt til formand *Gustav Pedersen*, til første næstformand *Vagn Bro*, til anden næstformand *Ole Bjørn Kraft*, til tredje næstformand *Aage Fogh* og til fjerde næstformand *Herluf Rasmussen*.

I henhold til forretningsordenen skal der i dette møde tillige vælges 4 tingsekretærer. Hertil har grupperne udpeget: *Horn*, *Søren Jensen*, *Clara Munck* og *Jens P. Jensen*, der herefter er valgt.

Idet jeg lykønsker det ærede medlem hr. *Gustav Pedersen* til valget, beder jeg den højtærede formand indtage formandspladsen.

Formanden (Gustav Pedersen): Jeg takker for valget. Jeg skal gøre mit yderste for at røgte de opgaver, der er formandens, på så god en måde, som det er gør ligt.

Folketinget er nu konstitueret, og jeg giver ordet til den højtærede statsminister, for at han kan afgive den i grundlovens § 38 omhandlede redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger.

Statsministeren (J. O. Krag): Hr. formand! Høje ting!

Den situation, vort land i dag står over for, er på væsentlige områder bedre end for et år siden.

Det gælder de internationale forhold, hvor traktaten om prøvestop for kernevåben trods sine begrænsninger åbner muligheder, som kan blive af afgørende betydning for verdens fremtid, hvis de udnyttes rigtigt.

Det gælder tillige på den hjemlige økonomis område, hvor de indtrådte forbedringer er iøjnefaldende. Prisstigning og valutatab er afløst af stabilisering og valutabalace, ja, for de seneste måneders vedkommende endog af overskud. Vort land har øget sin produktion, beskæftigelsen er fortsat høj, og industrieksporten har gjort store fremskridt. Også landbrugseksporten har i år haft fremgang, men kan i de kommende år møde nye vanskeligheder som følge af de internationale markedsvilkår. Antallet af nye boliger har igen sat rekord. Regeringen vil imidlertid følge nye linjer i boligpolitikken; idet byggerestriktionerne gradvis vil blive ophævet og en yderligere væsentlig forøgelse af byggeriets omfang vil blive tilstræbt, i første række med henblik på at bygge billige boliger.

Lad mig først omtale den verdenspolitiske situation.

Gennem en lang årrække har de skarpe modsætningsforhold præget storpolitikken og hindret den tryghed, folkene længes efter. Mellem stormagterne i øst og vest har gensidig mistillid dannet baggrunden for den kolde krig og stillet sig i vejen for en forhandlings- og aftalepolitik om de afgørende problemer. En alt for stor del af de menneskelige og økonomiske ressourcer er blevet anvendt til militære formål, og modsætningerne har gang på gang skabt farlige internationale kriser. Denne udvikling kulminerede ved Cubasituationen i fjor, hvor verden stod ved randen af en katastrofe i raket- og brintvåbnenes tegn.

Efter at denne faretruende situation var blevet overvundet, har stormagterne bestræbt sig for at finde nye spor, der kunne føre til en afspænding. Et godt tegn i denne retning er den aftale om forbud mod atomforsøgssprængninger, der i sommer er indgået mellem USA, Storbritannien og Sovjetunionen.

Ved bedømmelsen af denne aftale må der naturligvis udvises forsigtighed. Man må erindre sig aftalens begrænsede indhold; de væsentligste storpolitiske problemer, ikke mindst omkring Berlins og Tysklands fremtid, er endnu uløste. Det må imidlertid hilses med glæde og vurderes som væsentligt, at de tre magter, der udformede aftalen, efter de mange år med kriser og modsætninger har kunnet enes om dette første fremskridt. Det afgørende bliver nu, om yderligere aftaler, der kan tænkes at følge i sporet af atomstoptraktaten, vil komme, og hvor hurtigt de kan tænkes at komme.

Danmark har som de andre nordiske lande underskrevet aftalen, og regeringen vil snarest fremsætte den for folketingsret til ratifikation. Regeringen er indstillet på at udnytte enhver mulighed for at bidrage til den afspændingspolitik, aftalen tager sigte på. Vi er klar over, at i mange spørgsmål, hvor de store landes interesser og sikkerhed står på spil, vil de mindre landes indflydelse være begrænset. Vi mener dog, at de mindre lande kan øve indflydelse i de internationale organer, og at de også har pligt dertil. For Danmarks vedkommende vil dette ske i nært samarbejde med de øvrige nordiske lande.

De Forenede Nationers generalforsamling er i øjeblikket forum for en international debat om afspændingspolitikens videreførelse. Så langt denne debat har kunnet følges under udarbejdelsen af denne redegørelse, synes sommerens afspændingslinje at fortsætte. USA og Sovjetunionen demonstrerer deres vilje til at prøve at finde sammen på begrænsede områder, en bestræbelse, talrige andre lande støtter og styrker. Man skal lægge vægt på, at det foreløbig er på begrænsede områder, disse forsøg gøres. Præsident Kennedy understregede og anbefalede denne linje i sin tale, men betonede samtidig, at der fortsat eksisterer afgørende politiske og ideologiske modsætninger mellem USA og Sovjetunionen. Den sovjetiske udenrigsminister, Gromyko, viste i sin FN-tale ingen tilbøjelighed til at gøre indrømmelser i de centrale storpolitiske problemer, men tonen i talen var forsonlig.

Han fremførte tanken om et topmøde om nedrustningsforhandlingerne mellem statscheferne eller regeringscheferne for de 18 lande, der deltager i udvalgsforhandlingerne om nedrustning i Genève. Der foreligger intet om, hvorvidt et sådant møde vil blive afholdt, men alt tyder på, at muligheder for nye fremskridt er til stede. Men samtidig ser vi også, at der endnu er en lang vej til de aftaler, der skal løse problemerne. Det voksende modsætningsforhold mellem Sovjetunionen og Den kinesiske Folkerepublik må i større perspektiv og på længere sigt iagttages med bekymring ud fra ønsket om en almindelig verdenspolitisk afspænding.

Såvel den amerikanske præsident som den sovjetiske udenrigsminister beskæftigede sig i deres taler i FN med udforskningen af det ydre rum. Der synes fra begge sider at være en fælles interesse for et samarbejde om at hindre militær udnyttelse af det ydre rum, og der synes også at være fælles interesse for projekter, man kan være sammen om vedrørende rumforskning. Det kan måske synes lidt paradoksalt, at så fjerne mål lettere giver basis for fælles forhandlinger end mere nærliggende mål som f. eks. Cuba eller Berlin. Men i virkeligheden er denne metode at angribe forhandlingsproblemerne på vel både forståelig og naturlig.

Danmarks grundfæstede indstilling og tilslutning til De Forenede Nationer er uforandret. At bevare og styrke verdensorganisationen, så FN bringes i stand til i voksende grad at blive et virkelig fredsbevarende organ, det er en fundamental dansk interesse. Danmark tager aktivt del i drøftelserne om at søge FN's finansielle problemer løst, selv om dette skulle betyde øgede bidrag fra vor side. Samme realistiske og konstruktive politik vil vi sammen med de øvrige nordiske lande virke for på andre FN-områder.

Regeringen vil fortsat bidrage til De Forenede Nationers beredskabsstyrker i det mellemste østen og stille visse enheder til rådighed for FN-styrken i Congo.

Ønsket om at udvikle FN til et effektivt fredsbevarende instrument er fælles for de nordiske folk. I overensstemmelse hermed er der opnået principiel enighed mellem den danske, den finske, den norske og den svenske regering om i hvert af de fire lande at oprette en særlig beredskabsstyrke, der kan stilles til rådighed for FN med kort varsel. Opstillingen af disse styrker skal dog afvente, at de nuværende nordiske FN-styrker i det mellemste østen og i Congo bliver afviklet. Den permanente FN-styrke, man tænker på, skal bestå af frivilligt, hjemsendt personel.

Danmark er ikke repræsenteret ved nedrustningsforhandlingerne i Genève. Vi udnytter imidlertid alle muligheder for at blive orienteret og for at gøre vore synspunkter gældende, især gennem vore kontakter i Sverige, der er medlem af det 18 landes udvalg, der forhandler i Genève. Vort medlemskab i NATO giver os på tilsvarende måde direkte mulighed for at drøfte problemerne med de NATO-lande, der er repræsenteret under forhandlingerne i udvalget.

Koloniernes frigørelse er et andet af de store internationale spørgsmål. De Forenede Nationer har i dag dobbelt så mange medlemmer som ved organisationens oprettelse. Denne vækst i medlemstal er udtryk for, hvor mange nye stater frigørelsesprocessen har skabt. Danmark er medlem af De Forenede Nationers koloniudvalg og har derigennem direkte føling med den fortsatte frigørelse og vil her virke for, at frigørelsen fortsætter så hurtigt som muligt, og at den sker på en måde, der giver anledning til så få konflikter og sammenstød som muligt.

De fremskridt, der er sket på disse områder, er ikke blevet fulgt af en tilsvarende udvikling i Den sydafrikanske Republik. Den sydafrikanske regering fortsætter apartheidpolitikken på en måde, der vækker afsky i den øvrige verden, og Den sydafrikanske Republik nægter at tage hensyn til den stærke og berettigede protest, som er kommet til udtryk i De Forenede Nationer.

Sikkerhedsrådet har for nylig truffet beslutninger, hvorefter medlemslandene bl. a. opfordres til at forbyde eksport af våben og militær udrustning til Sydafrika. For Danmarks vedkommende har et sådant forbud været i kraft, og vi agter naturligvis heller ikke fremtidig at give tilladelse til eksport af denne art.

Som det er fremgået bl. a. af den tale, udenrigsministeren har holdt under FN's generaldebat, er det regeringens ønske, at alle muligheder undersøges for hurtigt og uden anvendelse af vold at bringe apartheidpolitikken til ophør. Regeringen søger derfor i nært samarbejde med de øvrige nordiske lande at opnå en klarlæggelse af FN-landenes stilling med hensyn til de former for påvirkning, som under FN's pagt står åbne for sikkerhedsrådet og for generalforsamlingen, og de praktiske virkninger heraf. Det skal samtidig være formålet at nå frem til positive udveje til løsning af de politiske og menneskelige problemer, som vil opstå ved gennemførelsen af en ny politik i Sydafrika, baseret på FN-pagtens principper. Bl. a. er det af betydning at klarlægge, på hvilken måde FN vil kunne medvirke til, at alle indbyggere i Sydafrika sikres lige rettigheder og garantier til beskyttelse af disse rettigheder.

Regeringen håber, at en politik efter disse retningslinjer kan have en vis mulighed for at medvirke til en fredelig løsning af raceproblemerne i Sydafrika, så at modsætningerne kan fjernes og respekten for menneskenes rettigheder styrkes. Derved kan den uoverskuelige risiko, der eksisterer omkring Sydafrikaproblemerne, efter regeringens opfattelse bedst imødegås.

Ved svaret på indbydelsen til de nordiske udenrigsministre om at besøge Sydafrika var det afgørende for os, at apartheidsagen ikke kan anses for et problem mellem Den sydafrikanske Republik og et enkelt eller nogle enkelte af FN's medlemslande, men at dette problem tværtimod må ses som et spørgsmål, der består mellem Sydafrika og De Forenede Nationer, som et problem, der angår hele verdensoffentligheden.

Det er regeringens ønske, at kontakten mellem De Forenede Nationer og Den sydafrikanske Republik genskabes og uddybes, og det er hævet over enhver tvivl, at Danmark — og utvivlsomt mange andre lande — ville støtte forslag om besøg i Sydafrika, som kunne finde sted i FN's regie og dermed indeholde en anerkendelse fra Sydafrikas side af De Forenede Nationers kompetence i denne sag.

I forhold til udviklingslandene vil regeringen stille forslag om at udvide den tekniske bistand såvel gennem De Forenede Nationer som på tosidet basis.

En anden mulighed for at bistå udviklingslandene vil opstå i forbindelse med den i marts 1964 planlagte FN-konference om handel og udvikling. På denne konference vil man videreføre de drøftelser, som GATT-landene for nylig har ført, og som resulterede i vedtagelser bl. a. om at ophæve tetolden for at støtte udviklingslandene ved at fremme eksporten af denne vare.

Danmarks medlemskab af Atlantpagten er som hidtil et hovedelement af vor udenrigspolitik, og regeringen tillægger det vestlige sammenhold afgørende betydning.

Aftalen om standning af de atomforsøg, der bringer radioaktivt nedfald, er, som jeg har omtalt det, et fremskridt, der åbner vide perspektiver. Men det begrundes ikke en afsvækkelse af det vestlige samarbejde.

Ved forsvarslovens vedtagelse i 1960 var der enighed om at gennemføre tjenestetidsnedsættelse i hæren og flyvevåbnet, efterhånden som tjenestetidens afkortning kunne opvejes gennem ansættelse af et antal faste frivillige. Den ordning med fast personel, som gennemførtes i tilslutning til den nye forsvarslov, har udviklet sig tilfredsstillende. Tilgangen af frivillige til flyvevåbnet og til panser- og telegraftropperne har været så stor, at man på disse områder kan påregne, at det forudsatte antal frivillige vil være nået i løbet af det kommende år.

Regeringen har derfor besluttet, at tjenestetiden nedsættes til 14 måneder for de værnepligtige menige, som efter den 1. januar 1964 indkaldes til flyvevåbnet, til pansertropperne og til telegraftropperne.

Forsvaret har i det forløbne år modtaget våbenhjælp fra USA og Canada i overensstemmelse med de indgåede aftaler.

Jeg skal herefter vende mig til det europæiske økonomiske samarbejde.

Udviklingen her prægedes af januar måneds dramatiske begivenheder, hvorved forhandlingerne om Englands medlemskab af fællesmarkedet blev afbrudt. Det må erkendes, at der siden kun har været svage tegn i retning af en genoptagelse af forhandlingerne. Atmosfæren er dog så vidt bedret, at den britiske regering nu i denne måned vil mødes med repræsentanter for de seks landes regeringer i den vesteuropæiske union. Denne kontakt er dog ikke ensbetydende med, at forhandlingerne vil blive genoptaget. Over for denne udsættelse på ubestemt tid er der grund til fra dansk side at advare — at advare mod at tro på, at en stilstand i forhandlingerne gennem længere tid kan finde sted uden at gøre skade. EEC, fællesmarkedet, og EFTA, frihandelsområdet, udvikler sig nu hver for sig efter hver sine regler, således at den handelspolitiske forskel mellem disse to grupper bliver større og større. Dette vil medføre, at erhvervslivet inden for hver af de to markedsdannelser udvikler sig på en måde, der kan vanskeliggøre fremtidige forhandlinger.

Det europæiske Fællesskabs landbrugspolitik for de varegrupper, den foreløbig omfatter, har medført vanskeligheder for dansk landbrugs afsætning til fællesmarkedet. Det skal dog erkendes, at vor samlede landbrugseksport har haft fremgang i den forløbne del af indeværende år. Men denne eksportforøgelse er sket på andre områder end dem, der hidtil er berørt af fællesmarkedspolitikken. Regeringen har ved forhandling med fællesmarkedsländerne og med fællesmarkedsmyndighederne i Bruxelles bestræbt sig på at opnå aftaler, der kan modvirke de uheldige virkninger af den fælles landbrugspolitik, og søge dansk landbrugseksport opretholdt. Disse bestræbelser vil blive fortsat med fuld styrke både på landbrugspolitikens og fiskeripolitikens område.

Om få dage vil udenrigsminister Per Hækkerup drøfte disse problemer med fællesmarkedskommissionen i Bruxelles, og kontakten med fællesmarkedets organer vil blive forstærket i den kommende tid. I sommerens løb har der fundet drøftelser sted om disse problemer i København dels med Den tyske Forbundsrepublikks udenrigsminister og landbrugsminister, dels med Frankrigs statsminister, der også har besøgt os. Herved såvel som gennem de sædvanlige diplomatiske forhandlinger søges forståelsen med Tyskland og Frankrig om disse afsætningsproblemer udbygget. Også med andre fællesmarkedslande er man i nær kontakt om disse problemer.

Ved folkeafstemningen i juni blev de love forkastet, der skulle have varetaget de nationalpolitiske hensyn med henblik på ejendomsretten til jorden i tilfælde af dansk medlemskab af fællesmarkedet. Som allerede omtalt er der ikke stor udsigt til en hurtig genoptagelse af forhandlingerne om en udvidelse af fællesmarkedets medlemskreds. Den franske præsidents udtalelser på hans seneste pressekonference har ikke givet sagen ny aktualitet, og det må anses for sandsynligt, at man vil afvente de tilstundende engelske valg, før nye forhandlingsrunder kommer på tale. Under disse forhold vil regeringen ikke fremsætte nye forslag på dette område, men fortsat foretage undersøgelser af udviklingen i fællesmarkedet og holde sig i så nær kontakt som muligt med folketingsets markedsudvalg.

Udviklingen af EFTA-samarbejdet, af samarbejdet i frihandelsområdet, har ikke vist tegn til at føre frem til optagelse af generelle forhandlinger mellem fællesmarkedet og frihandelsområdet. Det brede europæiske samarbejde, der for et land med Danmarks erhvervsstruktur og beliggenhed ville være den eneste tilfredsstillende løsning, er ikke hidtil kommet nærmere. EFTAs interne samarbejde har derimod stået mål med forventningerne. Der er truffet aftale om at fremskynde afviklingen af told- og importrestriktionerne mellem EFTA-landene indbyrdes, således at denne afvikling kan være tilendebragt ved udgangen af 1966. Samtidig er der mellem Danmark og andre EFTA-lande indgået en række supplerende aftaler om afsætning af landbrugsvarer. De indrømmelser, disse aftaler indeholder, vil ikke kunne opveje det tab, der må frygtes, hvis et bredt europæisk marked ikke bliver virkeliggjort, men det er dog indrømmelser af en betydelig samlet handelsmæssig værdi. Som eksempel kan nævnes, at ca. 90 pct. af vor landbrugseksport til vor største aftager, Storbritannien, nu er toldfri.

Ved den fortsatte styrkelse af EFTA-samarbejdet vil regeringen især virke for, at restriktionerne for landbrugs- og fiskeriprodukter kan afskaffes eller lempes. I den forbindelse er der grund til at fremhæve, at industrieksporten til EFTA-landene under ét i første halvår af 1963 har ligget ikke mindre end 27 pct. højere end i samme halvår i fjor. Denne udvikling har flere årsager, men må bl. a. ses på baggrund af den stimulans for samhandel, som EFTA har betydet. For landbrugsvarernes vedkommende har stigningen i EFTA-samhandelen under ét været af mindre størrelsesorden, men der er dog grund til at pege på en betydelig forøgelse af eksporten af landbrugsprodukter til lande som Sverige og Schweiz, lande, som kan få øget betydning for dansk eksport og også dansk landbrugseksport.

Fiskeeksporten nåede i 1962 sit hidtil største omfang med 600 mill. kr. og viser fortsat stigning i år. Dette gælder også med hensyn til fiskeeksporten til EFTA-området, selv om stigningen har været væsentligt højere til fællesmarkedsområdet. Her er der ganske vist toldmæssige hindringer for eksporten, men de er for en stor del blevet afbødet af toldkontingenter.

Inden for rammerne af den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel — den aftale, som kaldes GATT — har man aftalt at afholde en forhandlingsrunde, der normalt betegnes som „Kennedyrunden“. Denne forhandling skal gå ud på en generel sænkning af toldsatserne, en nedsættelse af toldniveauerne, som, hvis dette gennemføres, vil medvirke til at mindske modsætningerne mellem de to europæiske markedsdannelser indbyrdes, og samtidig vil den formindske toldforskellene mellem disse to grupper og udenforstående lande.

I sine overvejelser vedrørende markedspolitikken og de øvrige udenrigsøkonomiske

spørgsmål vil regeringen som hidtil holde den nærmest mulige kontakt med folketingets partier samt med erhvervslivets og arbejdsmarkedets hovedorganisationer.

Det nordiske samarbejde vil altid indtage en fremskudt plads i vor udenrigspolitik og i vort folkelige og kulturelle liv. På det møde, der blev afholdt i sidste uge her i København mellem de nordiske statsministre og Nordisk Råds præsidium, drøftede man bl. a. spørgsmålet om en omlægning og rationalisering af Nordisk Råds arbejdsformer. Rådet har i de 10 år, hvori det har eksisteret, vist sin berettigelse som forum for nordiske parlamentarikeres og de nordiske regeringers arbejde med fælles problemer og forsøg på stadig at uddybe og udvide det nordiske samarbejde gennem aftaler, lovgivning og administration. På grundlag af de indhøstede erfaringer har man ønsket at udstrække udvalgsarbejdet, så det i højere grad finder sted mellem Nordisk Råds sessioner. Arbejdet i selve rådssessionen skulle herved få en større koncentration og blive mere effektivt og samtidig placere Nordisk Råd stærkere i den offentlige bevidsthed.

Den danske regering vil søge at fremme muligheden for oprettelse af et særligt nordisk fond, der kan lette finansieringen af specielle opgaver inden for uddannelsen, forskningen og kulturlivet i almindelighed, opgaver, om hvilke der er nordisk enighed.

Regeringen har med tilfredshed konstateret de stabile forhold i grænseområdet og tilsiger de danske sydslesvigere fortsat støtte til det folkelige, kulturelle og kirkelige arbejde.

Jeg skal herefter gå over til at sige nogle ord om den indtrådte bedring i den danske økonomi.

Da folketinget trådte sammen for et år siden, var den økonomiske situation anspændt. Det økonomiske forlig var godt 3 måneder gammelt, og dets virkninger, der var blevet forsinket på grund af omsætningsafgiftens placering i engrosleddet, havde netop begyndt at vise sig. Åbningstalen den 2. oktober 1962 måtte nødvendigvis indeholde en alvorlig økonomisk advarsel rettet mod et fortsat indkomstkapløb ved de afgørelser, der skulle træffes i de første måneder af indeværende år. Den økonomiske balance var ikke i orden, valutareserverne faldt, presset på arbejdsmarkedet var meget stærkt, navnlig i byggesektoren, og der var grund til at frygte, at nye indkomstforøgelser og omkostningsstigninger ville forværre valutastillingen, så eksporten og beskæftigelsen ville lide derunder. Uden økonomisk balance kunne den fulde beskæftigelse ikke fastholdes, og uden økonomisk balance ville samfundet ikke have basis for nye fremskridt.

Regeringen fulgte omsforligets sanerende hensigt op ved i november at lægge et samlet program for byggeriet i hele 1963 i stedet for som hidtil at klare sig igennem med igangsættelsestilladelser fra kvartal til kvartal. Herved tilstræbtes en afdæmpning i påbegyndelserne af nyt byggeri med det formål at opnå en hurtigere færdiggørelse. Det lykkedes; i alt fik vi i 1962 færdiggjort 33.400 boliger; det er 2.000 flere end året før og 7.000 flere færdige boliger end 5 år før.

Også udviklingen i statens udgifter gav anledning til alvorlige overvejelser. Ved omsforliget søgte man bl. a. ved at lægge en bremse på udgifternes stigning at opnå et kasseoverskud for finansåret 1962-63 i stedet for det foregående års underskud.

Det nylig offentliggjorte statsregnskab for 1962-63 viser, at de aftalte konkrete besparelser på ganske få undtagelser nær er opnået. På andre områder, bl. a. hvor der er tale om tilskud i henhold til gældende lovgivning samt vedrørende anlægsbudgettet, er udgifterne blevet større end skønnet i foråret 1962. Også på indtægtssiden er der sket overskridelser i forhold til skønnene — dog forholdsvis mindre. Det samlede resultat er,

at overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet er blevet 450 mill. kr. større end året før, medens kasseoverskuddet er blevet forøget med 783 mill. kr. Denne styrkelse af statsfinanserne har ydet sit væsentlige bidrag til at dæmpe efterspørgselspresset.

En videreførelse af denne linje var nødvendig for indeværende finansår. Regeringen foretog derfor sidste år før finanslovforslagets fremsættelse en ekstra gennemgang af hele budgettet med det resultat, at betydelige besparelser blev gennemført. Mulighederne var begrænset af den omstændighed, at tæt ved to tredjedele af samtlige statsudgifter er fastlagt i henhold til gældende love eller — som forsvarsudgifterne — ved særlige politiske aftaler. Hertil kommer, at en række tilskud og refusioner fortsat stiger som følge af de løn- og prisstigninger, der har fundet sted i de foregående år.

Når der trods ønsket om at begrænse statens udgifter alligevel opstod en ikke ubetydelig udgiftsstigning i fjor, betyder det altså ikke, at anstrengelserne har været resultatløse, men det beror på objektive omstændigheder, som ingen regering ville formå at sætte sig ud over. Også for indeværende år vil en udgiftsstigning blive resultatet til trods for, at væsentlige udgiftkrævende love ikke er gennemført. Det må i denne forbindelse erindres, at der i disse år i befolkningen stilles store krav om offentlig aktivitet; det drejer sig om områder som uddannelse, forskning, sundhedsvæsen, social tryghed og trafik.

Den afgørende prøve for regeringens økonomiske politik blev imidlertid forårets afgørelse af indkomstproblemerne.

Efter tilskyndelse fra formandskabet for det økonomiske råd tog regeringen med tilslutning fra arbejdsmarkedets parter og erhvervene på et tidligt tidspunkt initiativet til at søge de forskellige vigtige afgørelser samordnet indbyrdes, afgjort samtidigt og afpasset efter de reelle økonomiske muligheder. Dette blev helhedsløsningen, der på samfundsmæssigt forsvarlig vis og med sund social balance imellem de trufne foranstaltninger løste en vanskelig situation, som ellers kunne have påført samfundet en for alle parter kostbar storkonflikt.

Helhedsløsningens enkeltheder vil være velkendte fra behandlingen i det høje ting før vedtagelsen i marts. Den indeholdt vidtrækkende og til dels usædvanlige afgørelser. Sammen med omsforliget har den medvirket til at genskabe den økonomiske balance. Eksporten er steget meget stærkt. Dette gælder især industrieksporten, der i første halvår er steget med 17 pct., når man ikke regner skibe med. Hvis man tager den ekstraordinært store skibseksport med, ja, så er industrieksportstigningen 25 pct. Det er klart, at den forbedrede internationale konjunktur og toldafviklingen inden for EFTA har bidraget til denne udvikling. Men hvis ikke den førte politik havde forebygget en arbejdskonflikt, dæmpet den indenlandske efterspørgsel og standset omkostningsstigningerne, ville et så gunstigt resultat ikke have været muligt.

Resultaterne er i dag synlige for enhver. Det store underskud på betalingsbalancen er fjernet, og den samlede valutareserve er større end nogen sinde. For første halvårs vedkommende skyldes reservernes forøgelse i alt væsentligt udenlandske lån, der altså ikke er anvendt til forbrug, men i juli og august har der været et reelt valutaoverskud, der har andraget ikke mindre end 340 mill. kr. Den stærke prisstigningsbølge er bragt til ophør. Presset på arbejdsmarkedet er mindsket, renten er faldet, diskontoen sænket, og ledigheden er minimal.

Trods denne almindelige fremgang for dansk økonomi er visse områder stadig præget af vanskeligheder. Det gælder især landbruget, skibsværfterne og skibsfarten. Man

må tillige være opmærksom på, at der lokalt kan opstå beskæftigelsesproblemer, som søges afhjulpet gennem arbejdsmarkedspolitikken og gennem egnsudviklingsrådets arbejde, hvor man gennem en styrkelse af arbejdsanvisningen og ved omskoling af den voksne arbejdskraft søger arbejdskraftens bevægelighed forøget.

De vanskeligheder, dansk skibsfart har, kan dels føres tilbage til den herskende depression på fragtmarkedet, dels til den protektionisme inden for skibsfarten, som en række lande praktiserer i form af flagdiskrimination og subsidier. Regeringen vil deltage i de bestræbelser, der udfoldes inden for de internationale organisationer for at bekæmpe denne skibsfartsprotektionisme.

Regeringen vil føre forhandlingerne med den danske søfarts organisationer til ende med henblik på at fremsætte forslag til ændring af de gældende bemandingslove og vil i forbindelse hermed søge forbedringer gennemført af skibsfartens sociale forhold samt foreslå ændringer i loven om sømandsskat.

Jeg skal vende tilbage til den almindelige økonomiske politik.

Regeringen har med stor interesse gjort sig bekendt med den redegørelse, formandskabet for det økonomiske råd har afgivet den 16. september, og regeringen kan tilslutte sig såvel den beskrivelse af den økonomiske tilstand, der gives heri, som rådets vurdering af den forsigtighed, der må udvises i den økonomiske politik. Regeringen vil være opmærksom på styrkeforholdet mellem de ekspansive og de strammende tendenser, der vil gøre sig gældende i den kommende tid, og på den indvirken, dette vil have på den samlede økonomiske aktivitet i det kommende vinterhalvår. Det er væsentligt for regeringen at fastholde den høje beskæftigelse og samtidig bevare konkurrenceevnen over for udlandet og den balance og prisstabilitet, der nu præger dansk økonomi.

Regeringen må derfor fastholde sin finanspolitiske linje og fortsat udvise tilbageholdenhed med hensyn til statens udgifter.

Der bør tilstræbes en fortsat lettelse i de personlige skatter til staten, herunder en forhøjelse af den skattefri bundgrænse for indkomstskatten og en videreførelse af den proportionale beskatning, men det er ikke regeringens hensigt i det kommende skatteår at foreslå ændringer i disse forhold.

Der er i sommer af finansministeren nedsat et udvalg til at undersøge mulighederne for en forenkling af ejendomsbeskatningen. Med henblik på den kommende almindelige vurdering pr. 1. september 1964 er dette udvalg anmodet om snarest muligt at fremkomme med forslag til sådanne ændringer i loven om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme, som det må anses for påkrævet at få gennemført inden denne almindelige vurdering. Det er regeringens hensigt at søge undgået, at der fremkommer urimelige skattemæssige virkninger af den nye vurdering. Den fritagelse for ejendomsskatter, herunder grundstigningsskyld, som gælder for landbrugsejendomme for skatteåret 1963-64, vil blive foreslået forlænget for skatteåret 1964-65, dog med en vis begrænsning i kredsen af de ejendomme, der fritages.

Efter afslutning af arbejdet i udvalget om forlystelsesafgiften kan der påregnes fremsat forslag om lempelser i denne afgift.

Arbejdet med at søge en forenkling tilvejebragt i reglerne om skattebegunstigelse af opsparing er ikke færdigt, og det vil efter regeringens opfattelse være nødvendigt at ned-sætte et særligt udvalg til videreførelse af de indledte undersøgelser. Som et første skridt vil regeringen optage forhandlinger med partierne om ophævelse af loven om skattelettelse for visse indskud m. v. mod til gengæld at udvide adgangen til fradrag i indkomsten for visse forsikringspræmier og indskud.

Beskatningen af børns indtægter ved sambeskatning med forældre vil blive søgt lempet.

Den afgivne betænkning om ægtefællers beskatning anviste desværre ingen tilfredsstillende løsning på sambeskatningsproblemerne, og regeringen vil derfor tage disse problemer op til fornyet overvejelse med henblik på at fremsætte forslag herom.

Med udgangspunkt i skattefradragreglens bevarelse fortsættes de forberedende undersøgelser vedrørende skat ved kilden med henblik på at skaffe klarhed over, i hvilket omfang det vil være hensigtsmæssigt at gennemføre en definitiv kildeskatteordning.

Siden helhedsløsningen begyndte at virke, har prisniveauet og omkostningsniveauet vist sig stabilt, på enkelte områder endog med nedadgående tendens. Den prislovgivning, der var indeholdt i helhedsløsningen, har medvirket til dette resultat. Lovgivningen omfattede som bekendt to love, hvis indhold i henseende til myndighedernes administrative beføjelser var forskellige. Pris- og avancestoploven er i sine virkninger stort set begrænset til at fastlåse priserne til det niveau, der var gældende ved lovens ikrafttræden, men den giver ikke monopoltilsynet adgang til at vurdere, om de enkelte prisers og prisområders niveau er berettiget, eller til at foretage nedsættelser i priser og avancer. En sådan mulighed har derimod loven om indseende med priser, og forudsat almindelig prisstabilitet må det erkendes, at denne lov er mere virkningsfuld ud fra ønsket om at kunne imødegå en tendens til urimelige priser på enkelte områder. Regeringen går ud fra, at alle deler den opfattelse, at prisstigningstendenser, der er ude af trit med det øvrige prisniveau, så vidt muligt bør undgås.

Regeringen ønsker at fortsætte den aktive prispolitik og vil derfor nøje følge udviklingen ud fra ønsket om at styrke vor almindelige konkurrenceevne over for udlandet og derigennem medvirke til at opretholde fuld beskæftigelse. Disse hensyn vil være afgørende for den fremtidige priskontrol i henhold til monopolloven, i henhold til loven om indseende med priser og i henhold til loven om pris- og avancestop.

Den tekniske og industrielle forvandling, der har præget udviklingen i vort land i en årrække, vil fortsætte. Nye tusinder vil vandre bort fra landbrugserhvervet, hvis mekanisering vil fortsætte. Der vil blive stillet store krav til såvel de private investeringer som til de offentlige investeringer i transport, uddannelse og forskning. Denne udvikling bidrager til den ekstraordinært store vækst i efterspørgslen efter boliger. Konsekvensen heraf for den fremtidige bygge- og boligpolitik skal jeg straks komme ind på. At skabe øget opsparing og mulighed for yderligere rentesækning er de mål, der i denne situation må være blandt de forreste i den økonomiske politik.

I forbindelse med den stigende industrialisering vil regeringen tilstræbe, at industriens udviklingsmuligheder styrkes gennem en for dens produktivitet og tilgang af arbejdskraft hensigtsmæssig lokaliseringspolitik.

Den indsats, der ydes for at fremme erhvervsudbygningen i de erhvervsfattige egne, må tilrettelægges med dette mål for øje, og regeringen vil ud fra disse synspunkter fremme egnsudviklingen.

Jeg skal nu vende mig til de nye linjer i boligpolitikken.

På boligpolitikken område vil regeringen følge nye linjer. Målet for regeringens politik er en yderligere forøgelse af byggeriets omfang og en billiggørelse af byggeriet. For at nå disse mål må der skabes bedre betingelser for byggeriets rationalisering og for en friere konkurrence på byggemarkedet, samtidig med at kræfterne samles om fremskaffelse og forøgelse af antallet af billigere former for bolig.

Det er regeringens hensigt straks at påbegynde en afvikling af byggerestriktionerne på en måde, der fremmer de formål, jeg her har nævnt. Byggerestriktioner har, bortset fra en kort periode i 1959-60, været i kraft under de forskellige regeringer siden krigen — enten i form af direkte reguleringer eller ved, at næsten alt boligbyggeri var undergivet statslånsordningerne.

Reguleringernes afvikling vil blive påbegyndt for den billigere del af boligbyggeriet, herunder også for parcelhuse. Herved tilstræber man, at byggekræfterne samles om et rationelt og konkurrencedygtigt boligbyggeri. Det er hensigten i noget højere grad at påkalde de byggenes eget bidrag til byggeriets finansiering, og der vil blive tilrettelagt opspæringsordninger, navnlig sigtende på en organiseret ungdomsopsparing til boligformål.

Uanset at lejeloven af 1958 først udløber ved udgangen af marts 1964, blev der i fjor gennemført visse lempelser i de gældende restriktioner. Denne linje vil blive fortsat, idet regeringen agter at fremsætte forslag bl. a. om frigivelse af lejen i store lejligheder af en vis standard.

Det udvalgsarbejde, der for tiden finder sted dels vedrørende skatte- og boliglovgivningens virkninger på boligudgiftens størrelse, dels vedrørende de problemer, der er rejst i forbindelse med lejerens mulighed for at blive ejere eller medejere af deres boliger eller erhvervslokaler, vil blive fortsat.

De i sidste folketingsår fremsatte lovforslag om ændringer i byplan- og bygge-reguleringslovgivningen samt om en regionplanlægning vil blive gjort til genstand for fornyede overvejelser i et særligt udvalg, hvori også de kommunale organisationer vil deltage.

De talstærke fødselsårgange fra begyndelsen og midten af 1940'erne er nu rykket op i de aldersklasser, hvorfra de videregående uddannelser modtager deres elever. Dette sammen med et stærkere ønske hos de unge om at erhverve en videreuddannelse stiller store krav til hele undervisningssystemet.

En lang række forbedringer og udbygninger af de forskellige uddannelsesgrene er gennemført i de senere år. Det stigende antal 8. og 9. klasser og realafdelinger, der er oprettet i henhold til folkeskoleloven, centraliseringen af læringeuddannelsen inden for håndværk og industri, udbygningen af ungdomsundervisningens forskellige former, udvidelsen af seminariernes kapacitet, forbedringer med hensyn til lærernes videreuddannelse — alt dette kan nævnes som positive bidrag til dygtiggørelse af dansk ungdom.

Et betydeligt byggeprogram inden for undervisningssektoren er gennemført. Således er der siden 1960 igangsat ca. 550 nye byggearbejder inden for folkeskolen og 15 inden for gymnasieområdet, ligesom byggearbejder af stort omfang er gennemført for seminariernes, de frie skolers og erhvervsskolernes vedkommende.

Det vil fortsat være nødvendigt at udbygge grundlaget for samtlige erhvervsuddannelser.

For at søge arbejdsmarkedets behov for specialuddannet arbejdskraft dækket vil uddannelsessystemet for ikke-faglærte blive videreudviklet på grundlag af den lovgivning herom, der blev vedtaget i folketinget i 1960.

Der agtes fremsat forslag til lov om erhvervsskoler, omfattende handelsskoler, tekniske skoler og maskinist- og maskinmesterskoler, samt lovforslag om handelshøjskoler.

Universiteterne og de højere læreanstalter præges af den stigende tilgang af studerende, hvilket sammen med en forstærket forskningsaktivitet stiller øgede økonomiske krav. Betydelige investeringsopgaver, først og fremmest Lundtoftebyggeriet, rigshospitalets modernisering og landbohøjskolens udbygning, er i gang. Også ved de to bestående universiteter finder der byggeri sted af betydeligt omfang. Regeringen påregner at fremsætte et lovforslag om den videre universitetsudbygning uden for de to bestående universiteter, og desuden stiler regeringen imod i det kommende finansår at forøge de midler, der gennem ungdommens uddannelsesfond stilles til rådighed for elever og studerende. Forøgelsen vil fortrinsvis tage sigte på lånesektoren, og der vil samtidig blive foretaget en undersøgelse af den måde, hvorpå midlerne bliver fordelt, således at tvivlsspørgsmål på disse områder kan blive afklaret. Også arbejdet med at fremskaffe det fornødne antal kollegieværelser for unge under alle former for uddannelse vil blive fremmet.

Danmark har sammen med 10 andre vesteuropæiske lande deltaget i en kommission til forberedelse af en organisation for et europæisk samarbejde inden for rumforskningen. Kommissionen har udarbejdet et videnskabeligt og teknisk program for den fremtidige organisation, ESRO. Fra dansk side har vi medvirket til at opbygge rammerne for dette brede europæiske samarbejde, som vil åbne nye videnskabelige og tekniske muligheder, og Danmarks deltagelse i dette samarbejde vil blive fortsat.

På det kirkelige område vil regeringen følge den hidtidige linje, og kirkebyggeriet vil blive søgt fremmet i det omfang, det er muligt.

Jeg skal herefter gå over til en omtale af trafikproblemerne.

En effektivisering af landets trafiksystem, så dette kan tilfredsstille de behov, der gør sig gældende i et moderne samfund, er en af de opgaver, der stiller krav om betydelige investeringer. I de senere år har vi erfaret, hvilke udgifter der har været forbundet med etablering af fugleflugtlinjen, med udvidelsen af færgeanlæggene ved Halsskov og ved Knudshoved, ved anlæg af motorveje og andre veje og af Københavns lufthavn.

Da en fortsat kapitalkrævende og arbejdskrævende udbygning og modernisering af vore trafik anlæg vil være påkrævet fremover, er det nødvendigt at tilvejebringe et langtidsprogram herfor. Efter de undersøgelser, ministeriet for offentlige arbejder foretager, er visse hovedretningslinjer for de kommende års trafikinvesteringer lagt til rette.

Det kan nævnes, at arbejdet på de tre nye S-baner, Hareskovbanen, Køgebugtbanen og Lundtoftebanen, fortsættes. Det samme gælder undersøgelserne vedrørende anlæg af tunnelbaner og motorgader i København.

De tekniske forundersøgelser med henblik på bygning af en Store-Bæltsbro med dertil hørende motorvejssystem fortsættes, men det vil dog stadig være nødvendigt at udbygge Korsør station og færgehavn og at udvide færgeberedskabet.

En ny færgerute mellem Fynshav på Als og Bøjden på Fyn vil inden for de nærmeste år erstatte Mommark-Fåborg ruten.

Arbejdet med en dybtgående rationalisering af statsbanerne videreføres. For det rullende materiels vedkommende vil moderniseringen af person- og godsvognsparken blive fortsat, og det ældre lyntogsmateriel vil blive fornyet.

Den trafikale udvikling har nødvendiggjort en udvidelse af motorvejsanlæggene på Sjælland og Fyn samt en ny Lille-Bæltsbro. Det er videre regeringens tanke i overensstemmelse med hovedlandevejsloven at fremsætte lovforslag om etablering af en tunnel under Limfjorden ved Ålborg og om en omfartsvej ved Randers.

Jeg skal derefter gå over til de sociale problemer. Her har udviklingen i de senere år været præget af fremskridt på en lang række områder.

Inden for de sociale forsikringer er der sket en udvidelse af kredsen af de berettigede til ydelserne, bl. a. ved at helbredsbetingelserne for invalide- og sygeforsikring er fjernet, og ved at vi nu har en lov om enkepension. Samtidig er der gennemført forbedringer af selve ydelserne, herunder lempelse af fradragsreglerne og afskaffelse af den såkaldte zoneinddeling, således at pensionerne nu er ens over hele landet. På sygeforsikringsområdet er der sikret alle en forbedret dagpengeordning under sygdom.

Også for de — efterhånden færre — medborgere, der ikke kan hjælpes gennem de sociale forsikringer, er der sket fremskridt. Det må her navnlig fremhæves, at den nye forsorgslov af 1961 endeligt har afskaffet enhver form for fortabelse af rettigheder i forbindelse med modtagelse af offentlig hjælp, og pligt til at tilbagebetale offentlig hjælp er nu undtagelsen, hvor det tidligere var hovedreglen.

Særforsorgen er præget af udbygning og modernisering på adskillige områder. Dette gælder i ganske særlig grad åndssvageforsorgen, hvor en meget omfattende udbygning i henhold til loven af 1959 er i gang.

Udbygningen af særforsorgen vil blive fortsat, og lovforslaget om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret i Sydøstjylland, herunder den meget omtalte påkrævede modernisering af Brejning, der blev fremsat i sidste folketingsår, men ikke nåede at blive færdigbehandlet, vil blive genfremsat.

Revalideringstanken er nu for alvor indført i socialpolitikken dels ved ændringer i en række speciallove, dels ved en almindelig revalideringslov af 1960. I henhold til denne lov er der iværksat et landsomfattende revalideringsarbejde, der tilstræber at yde virkelig effektiv hjælp til den enkelte handicappede.

Det er for regeringen afgørende, at denne sociale fremskridtslinje fortsættes.

Dette vil ske ved forskellige lovforslag. Der vil blive fremsat forslag om ændringer af lovgivningen om folke- og invalidepension samt enkepension, således at det særlige tillæg, der blev vedtaget i sidste folketingsår, kan indregnes i pensionernes grundbeløb fra 1. april 1964.

Helhedsløsningen medfører som bekendt almindelige lønforhøjelser på arbejdsmarkedet til næste år, og regeringen vil i forbindelse med disse lønforhøjelser foreslå forhøjelser i folkepensionernes grundbeløb også fra 1. april 1964.

Indførelse af fuld folkepension som foreslået af folkepensionskommissionen vil regeringen arbejde videre med med henblik på lovforslags fremsættelse. Det er regeringens tanke, at der samtidig skal ske en forbedring for de pensionister, som ikke har indtægter ved siden af deres folkepension.

Revalideringsarbejdet og forsorgen for gamle og kronisk syge, herunder det meget vigtige at opføre flere plejehjem, vil blive fremmet.

Der vil blive foreslået ændringer i lovgivningen om børne- og ungdomsforsorg, bl. a. således at børneværnenes obligatoriske tilsyn med visse grupper af børn bliver erstattet med tilbud om støtte.

Det er regeringens hensigt at fremsætte forslag til revision af arbejderbeskyttelseslovene af 1954 på grundlag af de erfaringer, som arbejdstilsynet og arbejdsmarkedets parter har indhøstet, ligesom man vil komme med forslag til revision af ferieloven.

Det udvalg, som af regeringen blev nedsat i forbindelse med helhedsløsningen med henblik på gennemførelse af en tillægspensionsordning, skal afgive indstilling senest den 1. december 1963. Regeringen vil, når udvalgets indstilling foreligger, fremsætte lovforslag for folketinget.

Regeringen er opmærksom på, at den betydelige udvikling, der i de senere år har fundet sted inden for funktionærområdet, gør en revision af funktionærloven aktuel, og regeringen vil selv snarest fremsætte forslag til ændring af funktionærloven.

Ved arbejdsretskommissionens formidling er der af hovedorganisationerne tilvejebragt vejledende regler angående orientering om indholdet af mæglingforslag og gennemførelse af afstemninger.

Hvad angår loven om mægling i arbejdsstridigheder, har regeringen anmodet forligsinstitutionen om at udtale sig om institutionens erfaringer fra overenskomstsituationen i 1962-63. Regeringen har endvidere over for hovedorganisationerne tilkendegivet sin interesse i at blive holdt orienteret om resultaterne af sådanne overvejelser, som måtte blive foretaget vedrørende tilvejebringelsen af nye forhandlingsregler.

På baggrund af den stærke udvikling, der på det erhvervsøkonomiske område finder sted i landets produktionsliv, og som berører både arbejdere, funktionærer og arbejdsgivere, overvejer regeringen at lade en række af de nye problemer på arbejdspladserne, som denne udvikling har skabt, underkaste en kommissionsbehandling.

Vort kulturelle liv må kunne udfolde sig frit og i økonomisk henseende på så solid en basis som gørligt. Regering og bevilgende myndigheder må inden for forsvarlige rammer skabe grundlag for, at udviklingen i vort land står på højde med, hvad der kan præsteres i lande, vi kan sammenligne os med. Vilkårene for vort biblioteksvæsen og museerne vil blive forbedret i de kommende år, ligesom der vil blive stillet forslag om etablering af en arkitektuddannelse i Århus og om vilkårene for musikkonservatorierne i Ålborg, i Esbjerg og i Odense. Forslag til lov om biografer vil blive genfremsat. Den påbegyndte undersøgelse af det kgl. teaters forhold og arbejdsvilkår vil blive fremskyndet. De planer, der har været arbejdet med om et efteruddannelsesinstitut for folkekirkens præster, vil blive fremmet.

Naturfredningsloven er til drøftelse i naturfredningskommissionen, og disse drøftelser skal videreføres i det udvalg, der nedsættes vedrørende planlægningslovene. Det ønske, der blev fremsat i forbindelse med den forkastede lov vedrørende oprettelse af en uvildig overinstans, vil blive imødekommet. Afstanden mellem regering og opposition er i denne sag vedrørende naturfredningsloven forholdsvis lille, og det er regeringens håb, at man ved forhandling kan nå frem til et saglig holdbart resultat.

Under åbningstalen i oktober 1962 og ved den debat, der fulgte, udtalte jeg, at regeringen gerne vil medvirke til, at et forslag om en særlig lov om ministres ansvar blev forhandlet, og til, at en sådan lov blev gennemført, hvis et juridisk holdbart og forsvarligt grundlag kunne findes. I det forløbne folketingsår er der af medlemmer af folketinget fremsat to forslag til love om ministeransvar. Disse forslag har været til første behandling

i tinget og til udvalgsbehandling. Deres udformning har givet anledning til forskellige indvendinger. Regeringen, der fortsat ønsker at medvirke til en løsning af dette spørgsmål, har derfor besluttet selv at fremsætte forslag til en lov om ministres ansvar.

Regeringen vil på grundlag af den betænkning, der er afgivet af offentlighedskommissionen, fremsætte forslag til lov om partsoffentlighed i forvaltningen. Regler herom er af væsentlig betydning for den enkeltes mulighed for at varetage sine interesser under en sags behandling. Regeringen mener imidlertid, at det bør overvejes, om ikke de synspunkter, der ligger bag forslaget om partsoffentlighed, bør føre til endnu mere vidtrækkende reformer med henblik på at betrygge borgernes retssikkerhed. Regeringen har derfor besluttet at nedsætte et udvalg med den opgave at overveje, om der bør fastsættes almindelige regler for, i hvilket omfang og i hvilken form forvaltningens afgørelser skal være ledsaget af begrundelse, samt i bekræftende fald udarbejde udkast til sådanne regler. Ni af offentlighedskommissionens 20 medlemmer har foreslået, at der ved siden af partsoffentlighed bør indføres en almindelig offentlighed i forvaltningen. Regeringen vil nøje overveje også dette forslag og undersøge de overvejelser, der gøres i de andre nordiske lande på dette område.

Indenrigsministeren agter at nedsætte et udvalg, der skal overveje de lokale sundhedsmyndigheders funktion og muligheden for at gennemføre mere ensartede sundhedsvedtægtsbestemmelser.

Arbejdet med en revision af den kommunale inddeling vil blive fortsat. I de sidste to år er 54 sognekommuner lagt sammen til 19 større kommuner, og 3 sognekommuner er lagt sammen med de tilgrænsende købstadkommuner, således at der herigennem er skabt mere tidssvarende kommunale enheder, og denne udvikling fortsætter. Også i hovedstadsområdet føres der for tiden forhandlinger om en ændring af området's kommunale struktur, der skulle sikre en bedre mulighed for løsning af de store fælles opgaver. Regeringen følger med interesse denne udvikling, der også vil være af betydning for den revision af loven om erhvervsskatten og om hovedstadsudligningen, der skal finde sted i dette folketingsår.

I stedet for den ved folkeafstemningen forkastede lov om kommunal forkøbsret vil indenrigsministeren fremsætte forslag om tilbudspligt over for kommunerne ved afhændelse af visse ejendomme.

Landbrugsministeren har taget initiativet til en drøftelse i landbokommissionen vedrørende jordlovsadministrationen. Efter de indledende møder er der udsigt til, at der i overensstemmelse med landbrugsministerens oplæg findes grundlag for at gå videre i overvejelserne om en decentralisering af denne vigtige administration gennem oprettelse af lokale jordnævn.

Jeg skal derefter gøre nogle bemærkninger vedrørende Færøerne.

Fra 12. marts 1964 vil 12 miles fiskerigrænsen ved Færøerne få virkning over for alle lande. Dette vil medvirke til en styrkelse af det færøske fiskerierhverv.

Regeringen vil fremsætte lovforslag om en færøsk investeringsfond på 60 mill. kr. tilvejebragt ved årlige statstilskud på 10 mill. kr. fra og med finansåret 1964-65. Fondens midler tænkes anvendt som lån, i første række til udbygning af veje, elektricitetsforsyning og havneanlæg. Dette lovforslag har fået tilslutning fra alle partier i Færøernes lagting, og det er en forudsætning, at oprettelsen af denne fond, der vil fremskynde den nødvendige udvikling af det færøske erhvervsliv, vil kunne gennemføres med bred tilslutning her i folketinget.

Jeg skal derefter gøre nogle bemærkninger om Grønland.

Under den fortsatte udvikling i Grønland vil den erhvervsmæssige og sociale udbygning af denne del af Danmark stille store krav til os i de kommende år.

En almindelig højnelse af den sociale standard og en forøgelse af boligbyggeriet vil være påkrævet.

Industriloven af 1959 muliggjorde en betydelig udbygning af erhvervsanlæggene og dermed udnyttelsen af de naturlige erhvervsmuligheder i Grønland. Samarbejdet om og arbejdet med Grønlands industrialisering vil i øvrigt blive videreført i den kommende tid.

Regeringen har planer om at gennemføre en forbedring af skole- og ungdomsundervisningen samt den faglige uddannelse i Grønland. For at skabe grundlag for en læreruddannelse i Grønland på linje med den, der finder sted i det øvrige land, vil der blive fremsat forslag til lov om uddannelse af lærere.

Efter indstilling fra Grønlandsudvalget af 1960 om en samlet løsning af de grønlandske lønproblemer vil der blive fremsat forslag om en særlig tjenestemandsløve for Grønland omfattende alle tjenestemænd, uanset hvor i riget de er født. Ligeledes vil der på forslag af Grønlandsudvalget af 1960 blive fremsat forslag til lov om ydelse af generelle børnetilskud i Grønland.

Der vil også blive fremsat forslag til en lov om færdsel, forslag til en lov om indførelse i Grønland af den for det øvrige rige gældende formueretlige lovgivning samt forslag til ændring i folketingsvalgloven for Grønland, særlig vedrørende valglistes og opstillingskredse i Grønland.

Jeg har hermed tilendebragt den redegørelse, som det ifølge grundloven er min pligt at aflægge for det høje ting. Vort samfund står midt i den stærkeste udvikling, vi har kendt i dette århundrede. Opgaverne er så store, at de må opfordre alle ansvarlige kræfter i vort land til at samvirke i fælles bestræbelser for, at de fremskridt, der er opnået, siden vi sidste år mødtes ved folketingets åbning, kan videreføres. Dette bør ske på en sådan måde, at alle kredse i det danske folk får nytte heraf, og således at forholdene giver de bedst mulige vækstbetingelser til gavn for vort lands fremtid og for den opvoksende ungdom.

Må jeg anmode det høje ting om sammen med mig at udbringe et leve for vort fædreland, Danmark.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).